

Stjäl inte vår fisk!

”Jag är fattigpensionär.” ”Jag äger bara en släpkärra.”
Dessa två uttalanden fick åklagare James von Reis att för en minut tappa fattningen och fräsa till: ”Två kända storfiskare påstår att de är utfattiga.”

I oktober ägde äntligen rättegången mot Göteborgsfiskarna Ove Ahlström och Lennart Kjellberg rum vid tingsrätten i Göteborg. I tre och ett halvt år har rättegången förhållats och skjutits upp på grund av försvarets inlagor och invändningar i rena procedurfrågor. Målet har till och med varit uppe i Högsta Domstolen och vänt med beslutet att det skulle tillbaka till tingsrätten och ingen annanstans.

Det var den sista februari 2007 som fransk kustbevakning upptäckte svenska fiskebåtar på marockanskt vatten. Vad gjorde de där? EU:s fiskeavtal med Marocko hade ju just trätt i kraft. Sverige fanns inte med på listan över länder som skulle kunna få fiska. Den övervägande majoriteten båtar med tillstånd var spanska fiskefartyg och man ville inte ha konkurrens från andra båtar. Speciellt inte om de saknade tillstånd.

Fransmännen kontaktade svenska dåvarande Fiskeriverket. De två båtarna Aldo och Nordic IV fanns inte i Fiskeriverkets register men i Sjöfartsverkets register. Något generell fartygstillsättning för fiske eller särskilt tillstånd för fiske i tredje land, Marocko, hade båtarna inte visste Fiskeriverket. Men det tog lång tid för Fiskeriverket att agera mot fiskarna. I november kom ett nytt påpekande från EU-kommissionen. Därefter polisanmäldes äntligen de båda bolagen Fiskeri AB Nordic och Fiskeri AB Ganthi och deras ägare Lennart Kjellberg och Ove Ahlström. I de samtal som hade förts mellan Fiskeriverket kom frågan om möjligheten för skepparna att flagga ut sina båtar upp.

– Vi har grönt ljus från både amerikanska och franska utrikesdepartementet, säger Ove

Leaarousi på snabbesök på Öckerö utanför Göteborg.

Ahlström stolt i en paus.

Och försvarets advokat Erik Bergenhem kan visa brev från Marockos fiskeridepartement som stöder fiskarnas verksamhet.

– Jag äger både fiskeriföretaget Atlas Pelagique och jordbruk och tomatodlingen Tawarta i Dakhla, berättar svenskarnas marockanske partner Slimane Derham i en annan paus. Enligt Ove Ahlström är hans mamma västahariska och pappan marockan. Brodern Hassan Derham äger det stora gas- och bensinföretaget Atlas Sahara i El Aaiún bekräftar Slimane Derham.

Leaarousi skakar på huvudet, när jag berättar för honom. Han känner till de stenkärra familjerna.

– Sedan Marocko ockuperade Västsahara är de som var fattiga då, stenkärra nu. Men de som var rika då är fattiga nu.

Leaarousi är på besök i Sverige för att berätta om förhållandena i flyktinglägren och framför allt i den ockuperade delen av Västsahara. Han flydde över den minerade muren efter att polisen hotat med att skjuta honom om han inte angav sina kamrater, som ibland nattetid målade ”Sahara Libre” på husväggar eller slängde upp en västaharisk flagga på en telefonledning.

Men det vill inte Ove Ahlström lyssna på. Han känner många västaharier och det finns så många olika uppfattningar och politik är han inte intresserad av.

Idag vimlar Dakhlas hamn av stora modernerna utflaggade före detta skandinaviska och framför allt svenska fiskefartyg. De har flagg från Belize, Cook Island (med adress i Valdemarsvik) eller Marocko. Vad har de för avtal med den marockanska ockupationsmyndighetens fiskeriföretag? Och vem äger egentligen dessa båtar?

Att man kan tjäna mycket pengar på de fiskrika vattnen är dock helt klart. Åklagaren menade att eftersom de båda åtalade har erkänt att de tjänat 20 miljoner på trettion månader så rör det sig troligen om högre belopp.

Lennart Kjellberg och Ove Ahlström sålde sina ”åtalade” båtar, men Ahlströms Aldo finns kvar i västahariska vatten. Den har flagga från Belize och ägs idag av Moja Fishing Team Ltd med adress i Fiskebäckshamn. Kjellbergs Fiskeri AB Nordic sålde Nordic IV 2008 och köpte i stället fartyget Zander som till hälften ägs av Nordic Fish Ltd och seglar under flagg från Belize. Fartyget står till förfogande för ”fiskeprojekt i Marocko genom charteravtal”.

Ove Ahlström har permanent uppehållstillstånd i Marocko sedan 2008 och är ägare till Aldofishing Team Sarl, ett marockanskt företag. För att få bli statsborgare och få ha konto i Marocko måste han ha ett företag.

Slimane Derham berättar i vittnesförhöret att han i sitt företag Atlas Pelagic förfogar över egna fiskelicenser samt licenser från fiskegruppen Dak Fish och Frifish. 3000 personer lever av fisket i Dakhla. Fiskeriet exporteras till stora företag i Portugal, Brasilien och Irland bland annat, säger han.

– Stjäl inte vår fisk! säger Leaarousi, som står med ett plakat utanför tingsrätten. Det

är emot internationell rätt. Enligt FN:s dåvarande rättschef Hans Corell måste västaharierna godkänna exploateringen och vinsten måste komma dem till del.

– Polisario, som är västahariernas företrädare, har aldrig godkänt detta, säger Leaarousi.

Men i början av november träffas EU-företrädare i Rabat för att diskutera möjligheterna att driva igenom ett nytt fiskeavtal – trots att EU-parlamentet i december 2011 stoppade det tidigare avtalet. Nu trycker främst Spanien på för att få igenom likadant avtal – där de västahariska vattnen ingår.

Lena Thunberg

Två storfiskare inför rätta

De två fiskarna Lennart Kjellberg och Ove Ahlström och deras bolag Fiskeri AB Nordic respektive Fiskeri AB Ganthi är åtalade för att under perioden april 2007 till och med maj 2008 ha bedrivit yrkesfiske och partrålat utanför Västsahara/Marocko (zon C) med båtarna Nordic IV respektive Aldo.

För dessa båtar har de från dåvarande Fiskeriverket saknat två fartygstillsättningar; ett generellt och ett särskilt för fiske i aktuellt farvatten i enlighet med EG:s fiskeavtal rörande detta vatten.

Detta illegala fiske anses vara ett grovt brott, eftersom det skett systematiskt och i stor omfattning under de 13 månaderna och inbringat stora vinster, cirka 20 miljoner kr.

De åtalade hävdar att de inte alls har bedrivit fiske under denna tid utan i stället hyrt ut sina båtar med hjälp av separata charteravtal (bareboat charter) till det marockanska fiskeriföretaget Atlas Pelagic i Dakhla. Detta bolag förfogar över fiskelicenser, vilket inte svenskar kan göra. Atlas Pelagic har fungerat som redare. Svenskarna (2-3) har på vardera båt verkat som instruktörer och konsulter och haft ansvar för själva båten men inte haft något att göra med själva fisket. Det har den marockanska besättningen gjort (7-8). Betalningen från Atlas Pelagic till svenskarna har beräknats på mängden beredd och såld fisk från Atlas Pelagics fiskfabrik och har därför varierat. Dessa pengar har sedan fördelats lika mellan de två båtarna.

Försvaret hävdar att fisketillstånd inte behövs för de båda båtarna eftersom svenskarna inte har bedrivit fiske. Dessutom åberopar försvaret ändringar i EU-lagstiftning.

Företrädaren för Atlas Pelagic, Slimane Derham, uppgav under vittnesförhör att den marockanska staten infört ett speciellt ”program” 2004, efter att bläckfiskefisket gått ned och fisket behövde förändras. Det innebar att all fisk skulle frysas och exporteras. För detta behövdes kunskap och båtar med frysanläggningar (RSW) vilket inte fanns i Marocko vid denna tid. Det hade däremot skandinaviska båtar. Därför har de svenska båtarna hyrts med syfte att utbilda marockansk personal. Programmet skulle pågå i fyra år varefter båtarna skulle vara Marocko-flaggade.

Åklagaren menar att fiske visst har bedrivits av svenskarna och att man kan bortse från avtalen. Bareboatcharteravtal innebär att man har ett fast pris på båten man hyr ut, inte ett varierande pris beroende på hur mycket fisk som säljs från fiskefabriken. Påföljden för brotten kan bli fängelse men åklagaren krävde bara böter gå grund av att de åtalade är tidigare ostraffade och socialt väletablerade. Dessutom ska de båda bolagen bli betalningsskyldiga för vinsten. De båda åtalade hävdar att de i dag är utfattiga.

Rätten behövde en extra dag för att gå igenom alla avtal och handlingar från försvaret. Dom meddelas 23 november.

Text: Lena Thunberg

Bilder: Lena Thunberg och Erik Abel

